

Analýza výkonnosti srovnatelných správních obvodů obcí s rozšířenou působností v jednotlivých oblastech s využitím benchmarkingu

ORP Bruntál

Zpracovatel:
Odborný tým Projektu

Tento výstup byl financován z prostředků ESF prostřednictvím Operačního programu
Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR.

*Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních
obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)*

Úvod

Benchmarking představuje jednu z klíčových aktivit projektu Podpory meziobecní spolupráce. Výsledky benchmarkingu přináší důležitá východiska pro tvorbu strategií území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (dále jen SO ORP) a měly by být zohledněny v debatách o dalším rozvoji území ve vztahu k vybraným veřejným službám v oblastech školství, odpadového hospodářství a sociálních služeb.

Využití benchmarkingu je **spojené s analýzou dat** reprezentujících posuzované SO ORP. Shromážděná data pro vybrané indikátory nenesou bez provedení analýzy žádnou informační hodnotu.

Základem analýzy je uspořádání dat do logických celků a do souvislostí s tou oblastí, kterou chceme za pomoci benchmarkingu řešit. Dalším předpokladem analýzy je porovnávat porovnatelná data (např. srovnatelné SO ORP). Cílem vyhodnocování dat je pak **určení rozdílů (mezer) mezi vlastní výkonností a výkonností ostatních SO ORP**. Způsob vyhodnocení těchto rozdílů je již v rukou posuzovatele (analytika) - hodnoty dat za naše a další srovnatelná SO ORP lze např. uspořádat do tabulky, znázornit prostřednictvím grafu, nebo v neposlední řadě využít statistického zpracování dat). Tedy podstatou je určení:

- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru nejlepší organizace,
- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru naše organizace,
- jaký je rozdíl mezi těmito hodnotami ukazatelů.

Vedle toho lze data porovnávat s průměrnou hodnotou daného ukazatele v kraji nebo několika srovnatelných SO ORP. Průměrná hodnota bývá nejčastěji vyjádřena aritmetickým průměrem nebo tzv. mediánem (prostřední hodnota uspořádané číselné řady).

1. Základní charakteristika správního obvodu a metodika analýzy

SO ORP Bruntál leží v Moravskoslezském kraji a tvoří 1 z 22ti správních obvodů (dále jen SO) tohoto kraje, jehož stručná charakteristika je dána následujícími údaji:

- rozlohou 630 km² je největší;
- počtem 31 obcí je 3. největší;
- počtem obyvatel 38 013, z nichž 16 925 žije v jádrovém městě, je zhruba středně velký.

Tabulka 1: Komparace vybraných SO ORP v Moravskoslezském kraji

Území SO ORP	Počet obcí	Počet obyvatel SO ORP	Počet obyvatel jádrové obce	Rozloha ORP v km ²
Bruntál	31	38 013	16 925	630
Frydek-Místek	37	110 532	57 523	480
Krnov	25	41 680	24 518	575
Opava	41	101 758	58 054	567
Rýmařov	11	16 180	8 560	332
Vítkov	12	13 773	5 942	280
Průměr za kraj	14	55 755	37 577	247

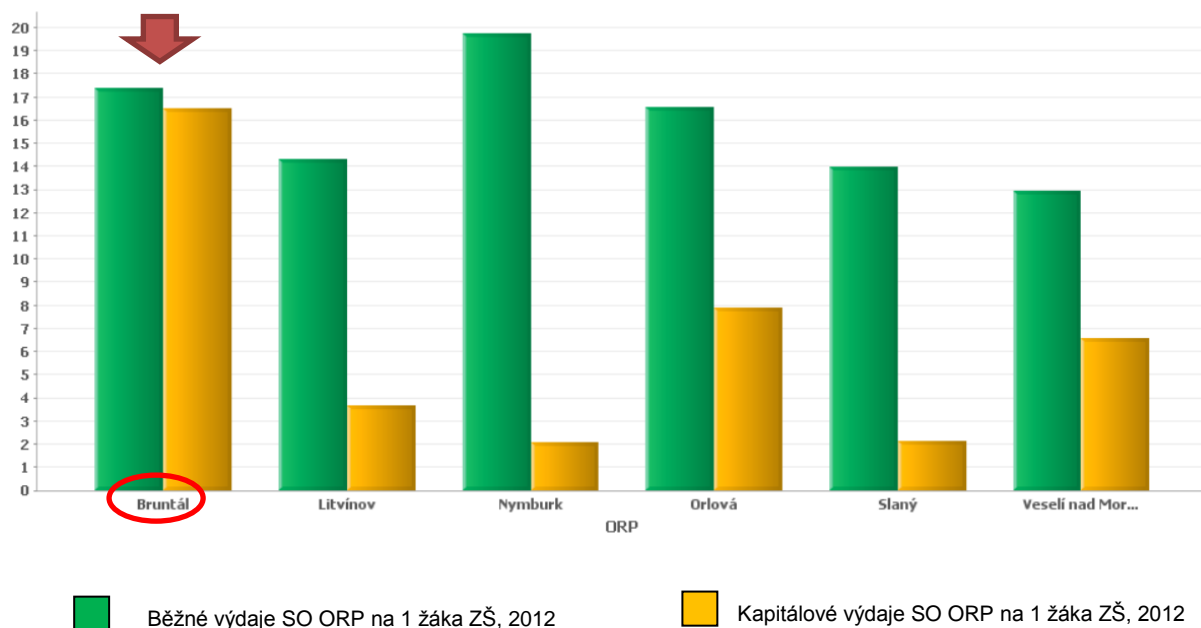
Pro benchmarkingové srovnání a formulování podstatných závěrů jsou důležité zejména hodnoty ukazatelů, které se výrazně odlišují od ostatních porovnávaných subjektů, tj. SO ORP. Proto bylo pro vzájemné srovnání použito více kritérií, aby byly zjištěny a vyzdviženy významné diference v relevantních oblastech. Benchmarkingové srovnání bylo tedy provedeno jednak v porovnání s ostatními SO ORP Moravskoslezského kraje a dále pak ve srovnání s podobně velkými SO (měřeno počtem obyvatel SO, počtem obcí SO a počtem obyvatel jádrového města):

- SO ORP s počtem obyvatel v intervalu 36.500 až 39.500 obyvatel (celkem 6 srovnatelných SO ORP: Litvínov, Nymburk, Orlová, Slaný, Veselí Nad Moravou);
- SO ORP s počtem obcí ve správním obvodu 31 obcí (celkem 5 srovnatelných SO ORP: Soběslav, Chotěboř, Hranice, Trutnov, Český Krumlov);
- SO ORP s počtem obyvatel jádrové obce 16.500 až 17.500 (celkem 5 srovnatelných SO ORP: Benešov, Svitavy, Ostrov, Rožnov p. Radhoštěm, Uherský Brod).

2. Předškolní a školní vzdělávání

V oblasti předškolního a školního vzdělávání zaujme v případě SO ORP Bruntál porovnání **běžných a kapitálových výdajů na žáky základních škol**. Kapitálové výdaje, tedy náklady odrážející investiční akce, jsou u bruntálského obvodu mezi skupinou obvodů s podobným počtem obyvatel na nejvyšší úrovni: 16,5 tis. Kč/žáka ZŠ. Běžné výdaje, tzn. náklady na každodenní provoz, jsou pak 2. nejvyšší s hodnotou 17,3 tis. Kč/žáka ZŠ. Viz obr. č. 1. Analogické výsledky přináší i srovnání dle kritéria velikosti jádrové obce.

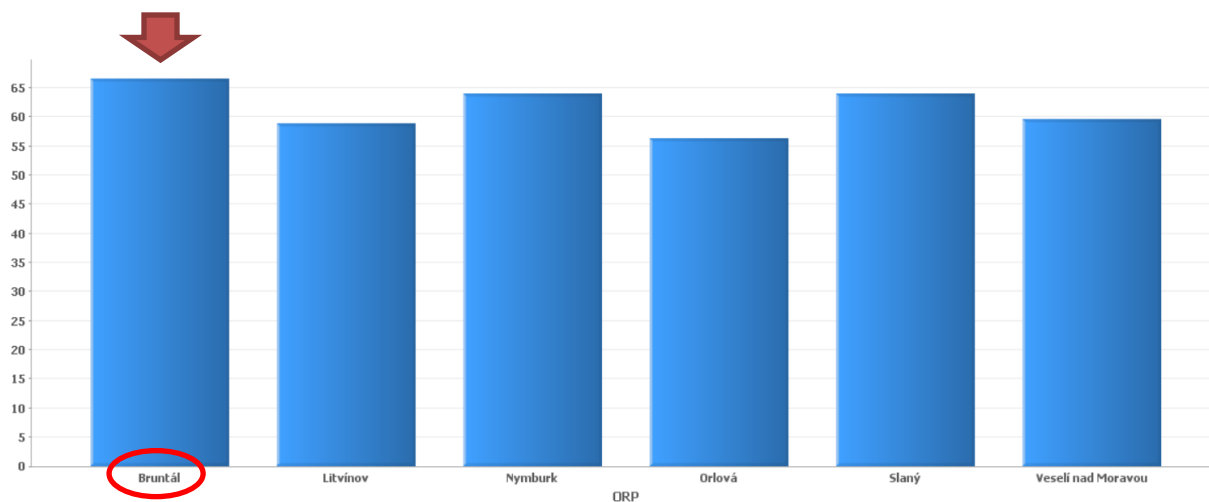
Obrázek 1: Běžné a kapitálové výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel v SO ORP 36.500 až 39.500) na žáka ZŠ (v tis. Kč)

3. Odpadové hospodářství

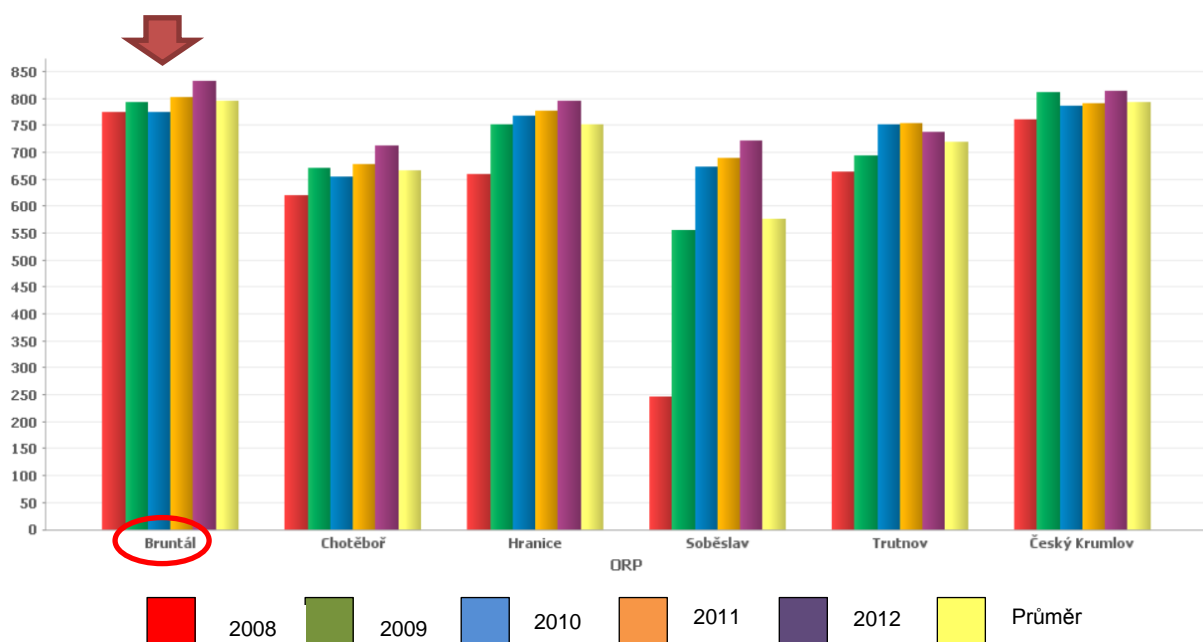
U problematiky odpadového hospodářství je z hlediska benchmarkingu významné srovnání **podílu smíšeného komunálního odpadu (SKO) na celkové měrné produkci komunálního odpadu (KO)**. Tento podíl je v případě SO ORP Bruntál nejvyšší z celé skupiny obvodů s podobným počtem obyvatel, a to 66,5%. Situaci znázorňuje obr. č. 2.

Obrázek 2: Podíl SKO na KO vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel v SO ORP 36.500 až 39.50; v %)

Dále není bez zajímavosti porovnání **celkových neinvestičních výdajů obcí na odpady**. Jedná se o tu položku rozpočtu, která se spotřebovává na běžné či provozní náklady obce spojené s odpadovým hospodářstvím. V tomto případě patřily hodnoty dosažené bruntálským obvodem ve sledované skupině vybraných SO ORP (dle kritéria počtu obcí) každoročně k těm nejvyšším (o první místo se dělil s SO ORP Český Krumlov) a pohybovaly se mezi 773,2 až 832,5 Kč/obyv./rok. Ostatní převyšuje, byť těsně, i průměrnou úroveň těchto výdajů, která dosahuje výše ca 794,4 Kč/obyv./rok. Viz obr. č. 3.

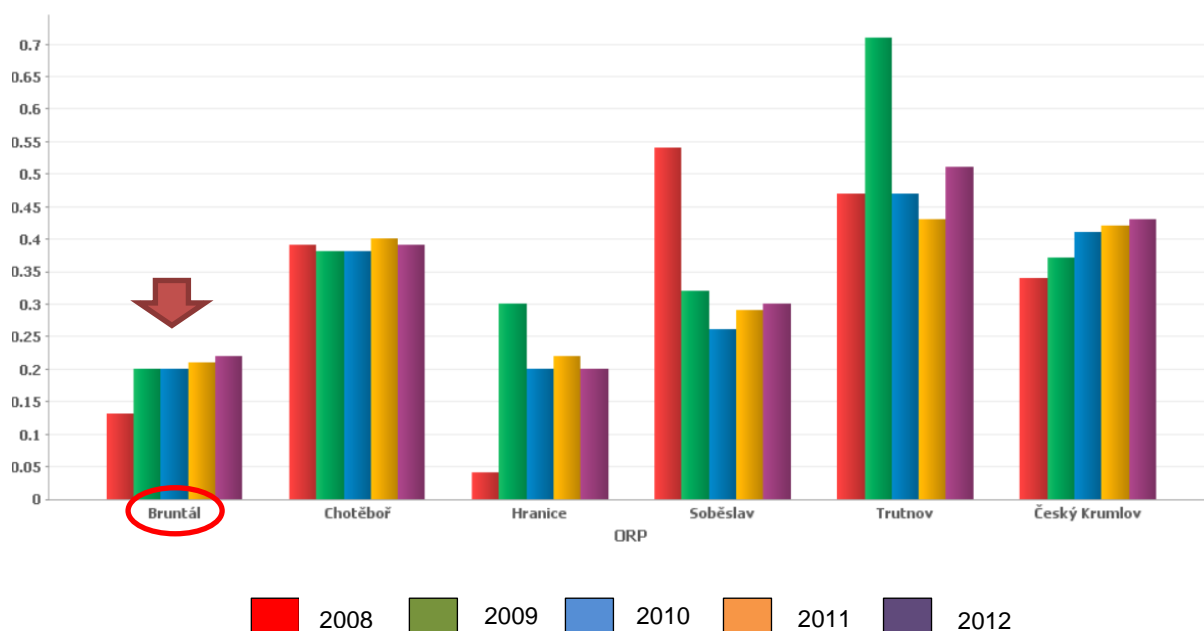
Obrázek 3: Celkové neinvestiční výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obcí v SO ORP 31) na odpady (v Kč/obyv./rok) v období 2008 – 2012

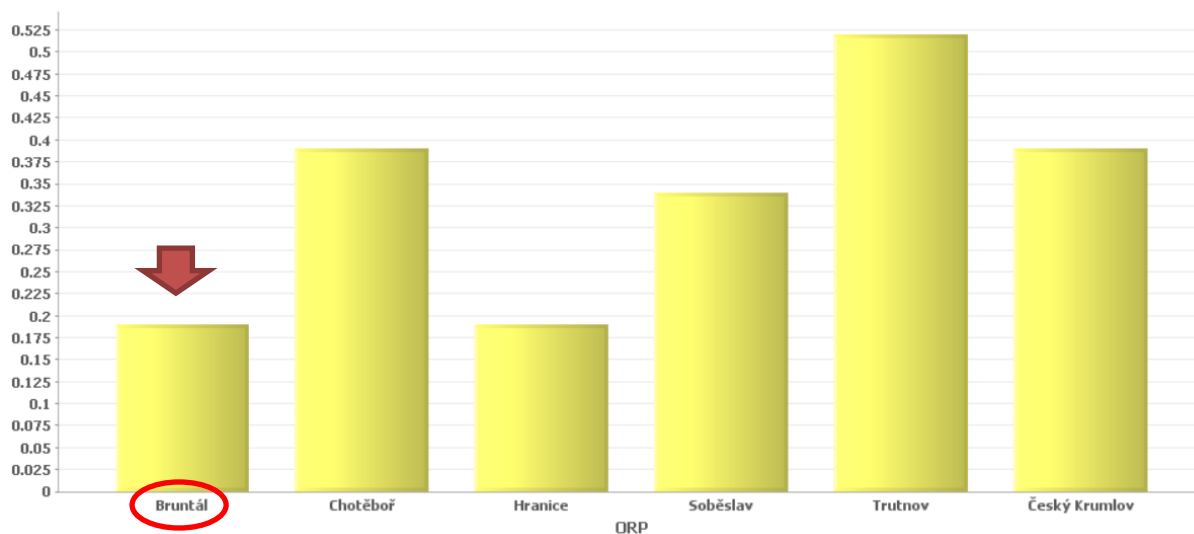
4. Sociální služby

Z pohledu sociálních služeb je vhodné vyzdvihnout srovnání **běžných výdajů na obyvatele**. SO ORP Bruntál dosahoval mezi lety 2008 – 2012 jedněch z nejnižších hodnot mezi sledovanými obvody, vybranými podle kritéria počtu obcí v obvodu, což ilustruje obr. č. 4 a 5. Úroveň běžných nákladů na sociální služby, tedy těch, které jsou spojeny s každodenním provozem, však plynule rostla, a to z 0,13 na 0,22 tis. Kč/obyv. Celkově však byla v bruntálském skutečně nejnižší období (spolu s SO ORP Hranice) – což potvrzuje její průměrná hodnota 0,19 tis. Kč/obyv./rok.

Obrázek 4: Běžné výdaje obcí ve vybraných SO ORP (kritérium: počet obcí v SO ORP 31) na sociální služby v období 2008 – 2012 (v tis. Kč/obyv./rok)

Obrázek 4: Průměrné běžné výdaje obcí ve vybraných SO ORP (kritérium: počet obcí v SO ORP 31) na sociální služby v období 2008 – 2012 (v tis. Kč/obyv./rok)

5. Závěrečné shrnutí

SO ORP Bruntál	
základní charakteristika	<p>v Moravskoslezském kraji je správní obvod ORP Bruntál:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozlohou největší • počtem obcí 3. největší • počtem obyvatel zhruba středně velký
předškolní a školní vzdělávání	<p><i>v rámci benchmarkingu SO ORP</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • vysoké běžné a kapitálové výdaje na žáky ZŠ
odpadové hospodářství	<p><i>v rámci benchmarkingu SO ORP</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • vysoký podíl SKO na KO • vysoké celkové neinvestiční výdaje na odpady
sociální služby	<p><i>v rámci benchmarkingu SO ORP</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • nízké běžné výdaje na sociální služby na obyvatele

Použité zdroje: Ministerstvo financí ČR
Český statistický úřad